

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 3

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2019

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

S 90

Studia Philologica : зб. студент. наук. праць / редколегія: О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.І. Павлова [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2019. – Вип. 3. – 239 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works / O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.). – Rivne : RSUH, 2019. – Issue 3. – 239 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 4 від 25.04.2019 р.)

© Автори публікацій, 2019

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Артемович К.В.	Структура фразеологічних одиниць-біблеїзмів англійської мови	6
Винарчик М.П. Капусняк М.В.	Enrichissement de la langue française et politique linguistique de sa défense	12
Винарчик М.П. Штефуца О.	Мовна компетенція як базове мовознавче поняття	17
Івасюк Д.П.	Лексико-семантичні особливості англійської розмовної мови (на матеріалі інтернет-блогів)	22
Кропива Т.Б.	Теоретичні передумови дослідження формування англомовної академічної письмової компетентності в старших класах	30
Литвин І.В.	Типологія та сфери вживання евфемізмів сучасної англійської мови	37
Феськова І.В.	Лексичні особливості англомовних інтернет-новин	43
Ясінська Т.А.	Strukturell-semantische Besonderheiten der phraseologischen Einheiten mit dem Komponenten «Sprachtaetigkeit» in der deutschen Sprache	50

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Вейко К.С.	Семантико-структурні особливості інфінітивних вставних конструкцій в українській та англійській мовах	58
Дребот Л.С.	Національно-культурні стереотипи у фразеологізмах української та англійської мов	65
Дулюк С.А.	Відтворення культурних символів у семантиці фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах	73
Колесник Ю.О.	Вербалізація концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській та українській мовах	79
Новікова О.Ю.	Лексико-семантичний аналіз молодіжного сленгу	83

Пасечник А.В.	Фразеологічні одиниці з компонентами на позначення їжі в англійській та українській мовах	88
Юрчук В.І.	Вербалізація концепту ДОБРО в англійській та українській мовах	92

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Григорчук Д.В. Палій В.П.	Функціональне навантаження епітетів та образних виразів в художніх творах французької письменниці Франсуази Саган	97
Паюк В.Л.	Визначення та ознаки політичного тексту	101
Підкуйко В.А.	Звертання як невід'ємна частина мовного етикету	105
Підкуйко В.А.	Етикет ділової телефонної розмови	111
Романюк В.В.	Прислів'я та приказки на позначення емоцій людини в сучасній німецькій мові	116

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Кравчук А.О.	Етимологічні особливості терміносистеми англійського літературознавства	121
Краснікова К.С.	Українські архітектурні терміни: походження, семантика, структура	126
Пелюхня П.Р. Черноватий Л.М.	Теоретичні основи класифікації англомовних та українськомовних термінів у сфері лінгводидактики	130
Стойка А.С.	Лексико-семантичні особливості економічних термінів сучасної англійської мови	137

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Бобешко М.О.	Лексичні трансформації в українських перекладах романів Ніколаса Спаркса	143
Бурковська І.О.	Лексичні перекладацькі трансформації у перекладі твору Лесі Українки «Дим»	148
Буткевич Д.С.	Способи перекладу національно-культурного компоненту в семантичній структурі німецьких ФО	153

Дворник І.В.	Значення сталих та змінних елементів у поетичних перекладах	163
Лопанчук Ю.В.	Способи передачі епітетів в англійському перекладі циклу поезій «Сім струн» Лесі Українки	170
Мельник О.Ю.	Особливості відтворення категорії детермінації при перекладі з англійської на українську мову	175
Портяник А.В.	Актуальні проблеми художнього перекладу	181
Урбанович Г.Р.	Переклад реалій англійською мовою в поемі Івана Котляревського «Енеїда»	186

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Возняк Ю.В.	Вплив американського соціуму на розвиток постмодернізму в США та його визначальні риси	193
Гаврилюк С.В.	Жанр «Мотиваційна книга» в сучасній американській літературі	197
Гладун І.В.	Сучасна англійська підліткова література	202
Головащук А.О.	Погляди М. Етвуд на роль жінки в сучасному суспільстві (на матеріалі роману-дистопії «Розповідь служниці»)	207
Гудим М.С.	Український постмодернізм	211
Калитка І.М.	Non-fiction медичної тематики у сучасній британській літературі на основі збірки Олівера Сакса «Чоловік, який сплутав дружину з капелюхом, Та інші історії з лікарської практики»	217
Ковлева О.В.	Еволюція жанру антиутопії у літературі ХХ століття	222
Хороша О.М.	Творчість Г. Мелвілла у контексті розвитку популярної культури США ХІХ століття	228

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	235
------------------------------	-----

Колесник Ю.О.
Рівненський державний гуманітарний університет

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ПРАЦЬОВИТІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Анотація. У статті досліджується вербалізація концепту працьовитість в англійській та українській мовах. Розглядаються національно-культурні особливості фразеологізмів, зокрема стереотипні уявлення про працьовитість та асоціації, покладені в основу семантики фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах.

Ключові слова: концепт, стереотип, фразеологічна одиниця, етнокультурний

Summary. The article deals with the verbalization of the concept of diligence in the English and Ukrainian languages. The national and cultural peculiarities of phraseologisms, in particular stereotypical notions of industriousness and associations, are based on the semantics of phraseological units in the English and Ukrainian languages.

Key words: concept, stereotype, phraseological unit, ethnocultural

Мова є найважливішим засобом формування та існування знань людини про світ. Відображаючи у процесі діяльності об'єктивний світ, людина фіксує результати пізнання в слові. Все те, що ми називаємо «мовною картиною світу», є свого роду програмою, в рамках якої і згідно котрій певний етнос думає, відчуває, реагує, діє. Велику частину структури мовної картини світу складає фразеологія, яка відіграє важливу роль в роботі цього механізму. Народжуючись та виховуючись у певному культурному середовищі, людина засвоює прийнятні їй норми поведінки. Фразеологія є засобом вираження ціннісних смислів, які відтворюють важливий якісний стан культури вцілому. Культура як система цінностей формує в людині конкретно визначені ціннісні потреби та орієнтації, яскраво виражених у мові. У формуванні ціннісних уявлень велику роль відіграє уява, за допомогою якої люди створюють розумові зразки об'єктів, які максимально повним і досконалим чином відповідали б їх потребам. Такі приклади є ідеалами і слугують еталонами цінностей. Концепт праці в мовній картині світу є лише однією із багаточисленних складових і, відповідно, не може відобразити всю повноту її складу.

Метою даної статті є визначення національно-культурної специфіки фразеологічних одиниць на позначення працьовитості в англійській та українській мовах, що вербалізують лінгвокультурні коди.

Вивчення концептів є актуальною проблемою лінгвокультурології та лінгвокогнітології. Лінгвокультурний підхід до розуміння концепту полягає в його визнанні базовою одиницею культури, її зосередженням. Ю. С. Степанов зауважує, що в структуру концепту входить і чинник культури, до якої належить – вихідна форма (етимологія), зведена до основних ознак змісту історії; сучасні асоціації, оцінки та ін. На думку В. І. Карасика, концепт є основною одиницею лінгвокультурології, де він розглядається як «багатовимірне смислове утворення, в якому виділяються ціннісна, образна й понятійна сторони» [4, с. 129].

Тобто концепти відбивають етнічне світобачення, маркують етнічну мовну картину світу. Концепт може бути представленим у мові готовими лексемами та фразеологізмами, вільними словосполученнями, структурними та позиційними схемами речень (синтаксичні концепти), текстами та сукупностями текстів. У мовознавстві, культурології та філософії мови загальноновизнаною є думка про те, що фразеологічний склад є найбільш прозорим для втілюваних лінгвістичними засобами концептів “мови” етнокультури, оскільки в образній основі фразеологізмів, прислів'їв та приказок відбиваються характерологічні риси світобачення, які виступають складовою частиною поняття “менталітет”. Саме фразеологічні вирази становлять найбільший інтерес у цьому плані, адже вони безпосередньо відбивають позамовну дійсність і мають образно-символічну основу. Найбільший інтерес у плані дослідження представляють концепти, що займають важливе місце в житті етносу. До таких концептів можна віднести і концепт «праця». Концепт «праця» має антропоцентричну природу та належить до фундаментальних ментальних уявлень, які категоризують та концептуалізують соціокультурну дійсність.

Фразеологізми на позначення працьовитості складають окрему групу в англійській мові та їх дослідження є актуальним. Фразеологічні засоби вербалізації концепту ПРАЦЬОВИТІСТЬ в англійській мові передають культурно специфічне уявлення про процес та результат роботи в мовній свідомості англійського лінгвокультурного соціуму. Концепт ПРАЦЬОВИТІСТЬ розглядається нами як діяльність, що потребує фізичних та розумових зусиль або

виконується постійно; обов'язок, який є частиною роботи; результат виконання роботи; фізична праця; важка неприємна робота, яка виконується довгий період часу. У свою чергу, робота розглядається як процес, що дозволяє людині досягти гарного результату. У цьому сенсі розуміння роботи граничить з чудом: *work wonders, work miracles*. Також існує відношення людини до роботи. Фразеологічний фонд сучасної англійської мови відображає відношення, яке може бути як позитивним *work like magic*, так і негативним – *dog-lazy*. При цьому, високо цінується працелюбність. Це відображено у фразеологізмі *good with your hands*.

Наполеглива людина порівнюється із собакою, яка усюди бігає та яка обов'язково знайде кісточку: *the dog that trots about finds a bone*; для позначення ледаря використані образи жебрака, тобто такого, що нічого не робить окрім того, що просить, образ собаки та кісток або скелета, що, звичайно, означає певну людину – *lazy beggar bones/dog*. Для досягнення певних результатів потрібно працювати, тож у даному випадку метою є горішок, а дістати його можна лише очистивши від шкарлупи. Як бачимо, акцент робиться саме на досягненні результату своєї праці, а праця не мала б цінності сама по собі, якби не приносила користі. Бездіяльність засуджується і в цьому окремо взятому фразеологізмі *he that will eat the kernel must crack the nut*.

В Англії високо цінують працю, вони вважають, що праця повинна давати людині щось більше ніж їжу. Вона має приносити моральне задоволення та матеріальні блага. Інакше праця спричиняє дискомфорт: *he that labors and thrives, spins gold*.

Сама по собі робота цінується, але коли йде мова про занадто тяжку працю, результат якої не є вражаючим, засуджується, і є немов прокляттям *better to be idle than badly employed; work is not the curse, but drudgery is*; важливе значення має терпіння *Rome was not build in a day*; в ідіомі *constant dropping wears away a stone* - акцент робиться на тому, що наполегливість та завзятість зроблять своє діло. З досвідом прийдуть і знання справи: *little strokes fell great oaks; drop by drop the sea is drained; experience is the best teacher; experience is the mother of wisdom; experience keeps no school, she teaches her pupils singly; experience without learning is better than learning without experience; no man is his craft's master the first day*. Також існує думка, що робота цінується незалежно від її престижності, будь-яка потрібна суспільству *all work is noble*.

Англійська лінгвокультурологічна спільнота приділяє увагу розпорядку дня, який починається вранці і закінчується теж рано. Тож

акцент робиться на дотриманні правил, розкладу, що привчає людину до дисципліни: *early to bed and early to rise makes a man healthy, wealthy and wise*. Цінується наполегливість у роботі, потрібно прагнути, намагатися досягти поставленої цілі, навіть якщо це виходить далеко не з першого разу: *if at first you don't succeed, try, try, try again*.

У кожній з культур людська істота відіграє певну роль і наділена низкою характеристик. Проте існують риси англійських та українських лінгвокультурних традицій, притаманні представникам обох етносів. У культурі англійців, так і українців важливим є працьовитість і завзятість у досягненні мети.

Наприклад у англійців працьовита людина досягає всього: *god gives food but doesn't cook it* – доля дає шанс і ним треба скористатися; *root, hog or die* – розм. працюй, як віл або зазнаєш поразки; *to hit the ball* – жарг. працювати, працювати; *to hit the books* – розм. посилено займатися, з ретельністю розпочати навчання; *to get up and go* – розм. наполегливість, ініціативність; *to be on all cylinders* – розм. бути в формі, працювати, не покладаючи рук; *like forty* – розм. Рідко, щосили.

В українців ставлення до працьовитості аналогічне. З давніх часів народ ставився до працьовитих шанобливо, а до лінивих з неповагою: *хто діло робить, а хто гави ловить - хтось працює, а хтось лінується; добре роби, добре й буде* - старанно працювати; *маленька праця краща за велике безділля* - означає наполегливість; *під лежачий камінь вода не тече* – про людину яка старанно працює. Високо цінується працелюбність і робота, що призводить до гарного результату.

Отже, концепт ПРАЦЬОВИТІСТЬ, представлений в українських та англійських фразеологічних одиницях, віддзеркалює етнічну специфіку поглядів на трудову діяльність, характеризує її як основний пріоритет, життєву необхідність. Особливості і тенденції мовного кодування світу сприяють виявленню універсальних символів та стереотипів, притаманних тому чи іншому культурного товариству. Співвіднесення мовних значень з тим чи іншим культурним кодом представляє зміст культурно-національної конотації, яка надає культурної маркованості не лише значенню фразеологізмів і слів, а й смислу цілих текстів. Виявлено домінування позитивного ставлення до праці, готовність багато, продуктивно і якісно трудитися. Це можна пояснити розумінням роботи як основної цінності соціуму, осмисленням її творчої сили. Внутрішня цілісність багатьох фразеологічних одиниць зумовлена єдністю образу як суть культурних символів в англійській та українській мовах.

Перспективи дослідження пов'язуємо з проведенням аналізу концепту неробство у різноструктурних мовах.

Список використаних джерел

1. Білоноженко В. М. Фразеологічний словник української мови : у 2 кн. / Білоноженко В. М. – К : Наукова думка, 1999. – Кн. 1. – 1999. – 528 с. ; Кн. 2. – 529 с.
2. Верба Л.Г. .Порівняльна лексикологія англійської та української мов: [навч. посібник] / Л.Г.Верба. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 250 с.
3. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов: [навч. посібник] / О.Ю. Дубенко. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 76 с.
4. Карасик В. І. Языковая личность : проблемы лингвокультурологии и функциональной семантики : сборник научных трудов / Владимир Ильич Карасик. – Волгоград : Перемена, 1999. – 272 с.
5. Кононенко В.І. Українська народна фраземіка: трансформації образу / Мовознавство. – 1993.– № 5. – С. 129.
6. Dictionary of English Language and Culture. – Longman, Group Ltd, 1992. – 1560 p.
7. Longman Idioms Dictionary. – Addison Wesley Longman Limited, 1998. – 398 p.

Новікова О.Ю.

*Харківський національний університет
будівництва та архітектури*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Анотація. У статті розглянуто лексико-семантичні особливості сучасного молодіжного сленгу, вживання у повсякденному житті, вплив на духовну культуру людини. В основі українського молодіжного сленгу – загальнонародна мова. Необхідно проаналізувати особливості вживання та дослідження ролі сленгу в житті молоді. Для сленгу характерні ті ж явища, що і для літературної мови: зміна лексичного значення слова, синонімія й антонімія, багатозначність, запозичення з інших мов.

Ключові слова: сленг, арготизм, жаргонізм, діалект, арго

Summary: The article discusses the lexico-semantic features of modern youth slang, use in everyday life, the impact on the spiritual

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 3

The Collection of Students' Scientific Works

ISSUE 3

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 13. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27